

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JEŻÓW NA LATA 2022-2030

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	4
I.1. Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym	4
II.2. Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym.....	7
II.3. Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym	9
II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY JEŻÓW	12
II.1. Plan rozwoju gminy	12
II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym	15
II.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym.....	15
.....	15
II.4. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej	15
IV. WDRAŻANIE STRATEGII	24
IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii	24
IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii.....	28
Spis tabel	30
Spis rysunków.....	31

WSTĘP

Strategia rozwoju gminy to dokument tworzący ramy dla procesu zarządzania gminą oraz wyznaczania i osiągania celów polityk publicznych. W formie niematerialnej oznacza realizację procesu zarządzania, podejmowania konkretnych przedsięwzięć służących wdrażaniu proponowanych w Strategii kierunków interwencji przy wykorzystaniu narzędzi wykonawczych, a także proces monitoringu i ewaluacji, przekładający się na doskonalenie podejmowanych działań.

Prace nad Strategią rozpoczęły się na podstawie Uchwały Nr XXXI/215/2021 Rady Gminy Jeżów z dnia 4 listopada 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Jeżów na lata 2022-2030”, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art.6 ust.3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zmienionej Uchwałą Nr ... Kształt niniejszego dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.), zgodnie z którą Strategia musi zawierać następujące elementy:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

(Dalszy ciąg zostanie uzupełniony po przeprowadzeniu konsultacji społecznych oraz niezbędnych procedur opiniowania).

I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

I.1. Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym

Liczba mieszkańców gminy Jeżów od 2017 r. zmniejszyła się o 3,5%. Sytuacja w gminie jest pod tym względem mniej korzystna niż w powiecie czy województwie. Największą miejscowością jest Jeżów, w którym w 2021 r. mieszkało 39% ludności gminy. Powyżej 100 mieszkańców liczą tylko: Góra, Jankowice, Jasienin Duży, Kosiska, Popień, Przybyszyce, Strzelna i Wola Łokotowa. Wskaźniki dotyczące ruchu naturalnego ludności pokazują, że w gminie na dość stałym poziomie utrzymuje się liczba urodzeń. Sprzyjać temu może utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba zawieranych małżeństw. Liczba zgonów była podobna w latach 2017, 2018 i 2021, natomiast zdecydowanie wzrosła w 2019 i 2020 r. Przyrost naturalny w całym analizowanym okresie utrzymywał wartości ujemne, najniższe w latach 2019-2020, jednak 2021 r. dał szansę na poprawę sytuacji.

Gminę charakteryzuje od kilku lat wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym, przekraczający 20% (20,9% w 2017 r. i 21,6% w 2021 r.). Jednocześnie występuje spadek udziału osób w wieku produkcyjnym - odpowiednio z 62,1% do 60,9%. Pozytywny wymiar ma zjawisko wzrostu, choć niewielkiego, udziału osób w wieku przedprodukcyjnym - z 17% do 17,8%. Mimo to problem z punktu widzenia reprodukcji społeczeństwa może przynieść nierównowaga w liczbie kobiet i mężczyzn: w wieku przedprodukcyjnym na 100 mężczyzn przypada zaledwie 86 kobiet, w wieku produkcyjnym zaś 82 kobiety.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżowie. W ostatnich latach liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 48,4%, zaś osób w rodzinach - o 39,6%. W 2017 r. najwięcej rodzin otrzymywało pomoc z powodu ubóstwa i długotrwałej lub ciężkiej choroby (udział 22,5%). Z kolei w 2021 r. dominowało wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Gmina angażuje się w różne działania zmierzające do wspierania rodzin. Jednym z nich jest Gminna Karta Dużej Rodziny, wprowadzona uchwałą Rady Gminy w Jeżowie w 2019 r. Przysługuje rodzinom zameldowanym na terenie gminy z co najmniej trójką dzieci w wieku nieprzekraczającym 18 lub 24 (w przypadku kontynuowania nauki) lat. Pozwala na uzyskanie zniżki na opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz zajęcia w Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniano asystenta rodziny. Dla osób z niepełnosprawnościami przygotowano usługi asystenckie. Dzieci w wieku 6 - 16 lat mogą korzystać z zajęć organizowanych przez świetlicę opiekuńczo-wychowawczą wsparcia dziennego. W ramach programu „Posiłek w domu i szkole” oraz „Programu dostarczania Żywności dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej” rozdysponowywana jest bezpłatna żywność. GOPS wydawał także zaświadczenia niezbędne do skorzystania przez mieszkańców gminy z programu Czyste Powietrze.

W gminie funkcjonuje jeden Zespół Szkolno-Przedszkolny, zlokalizowany w Jeżowie. Liczba dzieci korzystających z placówki utrzymuje się na zbliżonym poziomie przez cały analizowany okres. Na jeden oddział przedszkolny w roku szkolnym 2021/2022 przypadało 20 dzieci, zaś na oddział szkolny - 17. Blisko połowa nauczycieli posiada najwyższy stopień awansu zawodowego (nauczyciele dyplomowani), zaś po nieco ponad 20% stanowią nauczyciele kontraktowi i mianowani. Szkoła posiada dostęp do sali gimnastycznej oraz boiska trawiastego, którego stan można ocenić jako dobry. Dysponuje dwiema pracowniami komputerowymi z 32 stanowiskami podłączonymi do internetu. W szkole wykorzystuje się interaktywne pomoce dydaktyczne w postaci rzutników multimedialnych, tablic interaktywnych i innych. Uczniowie mogą korzystać ze świetlicy szkolnej. Przygotowano dla nich także zajęcia z zakresu kół przedmiotowych oraz dodatkowe zajęcia specjalistyczne z pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Placówka nie prowadzi wymiany uczniowskiej ze szkołami zza granicy. Wyniki osiągane przez ósmoklasistów z terenu gminy Jeżów na tle powiatu brzezińskiego i województwa łódzkiego wypadają nieco słabiej (wyjątek stanowi tylko język polski, w zakresie którego wyniki były porównywalne ze średnią wojewódzką). Mimo wystąpienia stanu epidemii i zmiany trybu nauczania na zdalny, wyniki egzaminu nie uległy pogorszeniu.

Zadania z zakresu kultury i sportu realizuje Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Jeżowie. Zatrudnia on 4 pracowników. W jego strukturze funkcjonuje biblioteka z 1 pracownikiem. Biblioteka jest skomputeryzowana, posiada dostęp do Internetu i wprowadzany stopniowo komputerowy katalog zbiorów bibliotecznych. GOKSiR organizuje zajęcia artystyczne, spektakle dla dzieci, rękodzielnicze, imprezy okolicznościowe czy wycieczki poza teren gminy. Duży nacisk kładzie się na promocję lokalnych artystów, dla których w bibliotece organizowano wystawy ich prac. Przy GOKSiRze działa zespół taneczny JAZZ FOLK DANCE, w którym tańczą dzieci i młodzież w różnych grupach wiekowych. Na terenie gminy różne podmioty organizują szereg cyklicznych, jednodniowych imprez kulturalnych, gromadzących nawet kilkuset uczestników. Liczba czytelników bibliotek publicznych systematycznie spada w województwie łódzkim, przy czym w gminie Jeżów poziom spadku jest wyższy (-18%) niż w województwie (-15,2%) i powiecie (-14,4%). Jednocześnie gmina bardzo pozytywnie wypada na tle pozostałych wymienionych samorządów pod względem liczby wypożyczeń na 1 czytelnika.

W kilku miejscowościach na terenie gminy zlokalizowane są świetlice wiejskie, które stanowią miejsce spotkań i wydarzeń ważnych dla lokalnej społeczności.

Na terenie gminy Jeżów zarejestrowane są 3 podmioty medyczne - dwa świadczące przede wszystkim usługi POZ (w tym jeden poza gminą Jeżów) oraz przychodnia stomatologiczna. W Jeżowie działają 3 apteki. Najbliższy szpital znajduje się w Brzezinach (Szpital Specjalistyczny). Ponadto - ze względu na bliskość Łodzi - mieszkańcy gminy mogą korzystać z oferty tamtejszych placówek medycznych.

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Brzezinach m.in. poprzez pracę jednego dzielnicowego. Liczba przestępstw w ostatnich 5 latach spadła o 15,7%. Na bardzo niskim poziomie kształtuje się wykrywalność przestępstw, która wahała się od 39% do 50%. Do najczęściej popełnianych przestępstw należą: prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, spowodowanie wypadku w ruchu lądowym, kradzież cudzej rzeczy, oszustwo oraz uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego. Bezpieczeństwo pożarowe na terenie gminy leży w gestii Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Brzezinach oraz 4 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w: Jeżowie, Przybyszycach, Jasieninie i Rewicy. Dwie pierwsze są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Sprzęt i umundurowanie wszystkich jednostek są nowe i spełniają obowiązujące w tym zakresie normy.

Na terenie gminy Jeżów działalność prowadzi kilkanaście organizacji pozarządowych. Spośród nich 8 wpisanych jest do Krajowego Rejestru Sądowego. W ewidencji Starosty Brzezińskiego znajdują się: Uczniowski Klub Sportowy „Olimpik” (działalność w zakresie sportu i rekreacji) oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Jeżowskiej (stowarzyszenie zwykle działające na rzecz edukacji obywatelskiej i aktywizacji społecznej). Gmina Jeżów organizuje rokrocznie konkursy na realizację zadań publicznych z zakresu sportu, kultury fizycznej i rekreacji. Każdorazowo umowę na jego realizację podpisywano z Ludowym Klubem Sportowym „OLIMPIA” Jeżów, a wysokość przeznaczanych na zadanie środków systematycznie rosła. Działania klubu przyczyniały się do rozwoju zainteresowania dzieci i młodzieży piłką nożną.

Analiza SWOT w obszarze społecznym

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, - szeroka oferta kulturalna, - dobrze warunki nauczania w Zespole Szkół, - funkcjonujące świetlice wiejskie, - działające jednostki OSP, - działalność organizacji pozarządowych oraz inna aktywność mieszkańców, które mogą stanowić o potencjale społecznym w gminie, - spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, - dostęp do świetlic wiejskich, - bliskość dużych ośrodków miejskich, w których można korzystać z oferty usług społecznych	- zmniejszająca się liczba ludności, ujemny przyrost naturalny, - mniejsza liczba kobiet niż mężczyzn w wieku produkcyjnym, - dynamiczny przyrost liczby osób starszych generujący większe zapotrzebowanie na usługi medyczne, opiekuńcze i pielęgnacyjne, co wpłynie negatywnie na budżet gminy, - brak opieki nad dziećmi do lat 3, - słabo rozwinięta oferta opieki zdrowotnej, - mała aktywność społeczna, - stosunkowo wysoki udział korzystających z pomocy społecznej osób z ciężkimi chorobami oraz rodzin niewydolnych wychowawczo,

	• słaba sieć połączeń drogowych, pozwalających łatwo i szybko korzystać z usług dostępnych poza terenem gminy, • duża powierzchnia gminy i odległości między miejscowościami utrudniające dostęp do usług społecznych zlokalizowanych przede wszystkim w Jeżowie
Szanse	Zagrożenia
• bliskość ważnych dróg: S8, A1, As, DK72, • bliskość większych ośrodków miejskich, mogących stanowić miejsce pracy, • napływ nowych mieszkańców, • wzrost popularności stylu życia „slow life”, • aktywność lokalnych władz w pozyskiwaniu różnego typu funduszy na realizację zadań w obszarze społecznym, • współpraca z różnymi instytucjami i podmiotami, również spoza terenu gminy	• odpływ młodych mieszkańców do Łodzi ze względu na bardziej atrakcyjną ofertę (pracy, mieszkaniową, spędzania wolnego czasu), • spadek stopy życiowej społeczeństwa, • niska motywacja do integracji i zaangażowania w sprawy gminy, • starzenie się społeczeństwa, • pomoc społeczna w niektórych przypadkach wpływająca demotywująco na chęć podejmowania pracy zawodowej i samodzielne funkcjonowanie, • zmniejszenie środków finansowych do budżetów samorządów terytorialnych, • niestabilne i często zmieniające się uregulowania prawne, w tym zwłaszcza finansowe, • problemy finansowe gminy

II.2. Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym

Do pozytywnych zjawisk na terenie województwa łódzkiego należy zaliczyć spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych - w ostatnich latach o 16,2%. Nieco większy wskaźnik dotyczy gminy Jeżów, gdzie liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 16,9%, co wygląda bardzo korzystnie na tle powiatu brzezińskiego ze spadkiem na poziomie 12,5%. Również mimo negatywnych efektów pandemii Covid-19 udało się utrzymać trend spadkowy. Wśród bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne oraz kobiety, dodatkowo uwidaczniają się negatywne tendencje w tym zakresie.

Województwo łódzkie charakteryzuje się niskim wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, uwzględniającym takie kwestie, jak: warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa, warunki wodne, rzeźbę terenu, jakość gleb. Dla gminy Jeżów wskaźnik ten należy do przedziału 50,1-60,9 pkt (na maksymalnie 100 pkt.). Jakość gleb można określić jako średnią lub niekorzystną. Charakteryzują się one wysoką kwasowością, czego efektem jest zanieczyszczenie i eutrofizacja wód w wyniku

wypłukiwania gleb oraz wyższy poziom wchłaniania przez rośliny większości metali ciężkich. Liczba gospodarstw rolnych wzrosła w ciągu ostatnich 5 lat o około 6%, w tym o ponad 14% zwiększyła się liczba gospodarstw o powierzchni do 1 ha. Przeważają najmniejsze gospodarstwa, o powierzchni nieprzekraczającej 5 ha, stanowiące 74,9% ogółu gospodarstw.

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w ostatnich 5 latach sukcesywnie rośnie (o 20,1%). Mimo to liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie niższa w gminie niż w województwie łódzkim czy powiecie brzezińskim, co oczywiście ma związek z jej rolniczym charakterem. Zdecydowaną większość (97,7%) podmiotów gospodarczych stanowią te najmniejsze, zatrudniające do 9 osób. Również jedynie w przypadku tej klasy wielkości odnotowano wzrost liczby podmiotów. Nie ma na terenie gminy żadnego przedsiębiorstwa zatrudniającego więcej niż 249 osób. Przeważają firmy z branży handlu i naprawy pojazdów mechanicznych oraz przetwórstwa przemysłowego. Znaczący udział mają także branże: budownictwo, pozostała działalność usługowa oraz transport i gospodarka magazynowa.

Gmina nie jest nastawiona na turystykę. Walory kulturowe i przyrodnicze nie pozwalają na stworzenie atrakcyjnej i spójnej oferty wypoczynku na terenie gminy. Przez jej teren nie przebiegają żadne szlaki turystyczne - pieszne ani rowerowe. Usługi noclegowe świadczy jedno gospodarstwo agroturystyczne. Gmina planuje udział w targach turystycznych. Posiada także publikacje na swój temat.

Analiza SWOT w obszarze gospodarczym

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost aktywności gospodarczej, - spadek bezrobocia, - gęsta sieć drogowa, - bliskość większych ośrodków miejskich, - walory przyrodniczo-kulturowe	- brak dużych podmiotów gospodarczych, - słaby rozwój gospodarczy, - wysoki udział bezrobocia długotrwałego i wśród kobiet, - rozdrobnione rolnictwo, słabo wyposażone w sprzęt rolniczy i środki produkcji, - słaba jakość gleb, - niski poziom i potencjał dla rozwoju turystyki lokalnej
Szanse	Zagrożenia
- wzrost popularności rolnictwa ekologicznego, - wsparcie rozwoju MMŚP (środki pomocowe),	ograniczone środki zewnętrzne – niekorzystne zapisy dotyczące podziału środków funduszy UE,

• wzrost popularności turystyki lokalnej, krótkoterminowej i aktywnej, • nowa perspektywa finansowa 2021-2027 umożliwiająca wsparcie dla działalności gospodarczej	• rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, • niekorzystne przepisy prawa i polityka podatkowa utrudniająca rozwój działalności gospodarczej, • brak wypracowanych skutecznych narzędzi wsparcia w przypadku utrzymujących się skutków pandemii COVID-19, • spowolnienie gospodarcze, kryzys finansowy
---	---

II.3. Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym

Gmina Jeżów pod względem geograficznym leży w obrębie mezoregionu Wzniesienia Łódzkie, makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie. Większa część terenu gminy ma charakter lekko falistej wysoczyzny morenowej. Gminę cechuje niewielka lesistość: lasy występują przede wszystkim w dolinach rzecznych Rawki, Niwki i Jeżówki.

Na terenie gminy Jeżów znajdują się następujące obiekty przyrodnicze, objęte ochroną prawną: rezerwat przyrody Popień, rezerwat przyrody Rawka, obszar chronionego krajobrazu Górnej Rawki oraz kilka pomników przyrody. Ponadto w gminie występuje spora liczba obiektów wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków.

Największe znaczenie dla stanu środowiska na terenie gminy ma emisja powierzchniowa, pochodząca ze spalania paliw energetycznych w kotłowniach i domowych instalacjach grzewczych. Według rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za 2020 r. na terenie powiatu brzezińskiego odnotowuje się przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu, poziomu 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀, średniorocznego poziomu pyłu PM_{2,5}, benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀¹.

Na terenie gminy Jeżów występuje sieć kanalizacyjna o długości 14,2 km. Zdecydowanie lepszy jest w gminie dostęp do sieci wodociągowej, która łączna długość wynosi 62,7 km. Zaledwie około 15 gospodarstw nie posiada wody z sieci. Od 2018 r. przez gminę Jeżów przebiega sieć gazownicza średniego ciśnienia relacji Rawa Mazowiecka - Łyszkowice. Sieć przebiega przez miejscowość Góra i część miejscowości Jeżów.

Przez teren gminy biegnie fragment drogi krajowej nr 72, łączący Łódź i Rawę Mazowiecką, a także droga wojewódzka nr 705 (Jeżów-Śladow, łącznie 6,4 km). Znaczenie ponadlokalne mają drogi powiatowe (łączna długość to 30,5 km). Najbardziej rozwinięta jest sieć dróg gminnych, których

¹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport wojewódzki za rok 2020, <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1441> [dostęp: 5.06.2022 r.].

długość wyniosła na koniec 2021 r. 72,804 km, w tym 46,781 km (64,2%) to drogi o nawierzchni twardej. Gminne parkingi zlokalizowane są przede wszystkim przy ważnych obiektach, z których korzystają mieszkańcy: Urząd Gminy, targowisko, Zespół Szkolno-Przedszkolny, przychodnia i świetlice wiejskie. Większość z nich znajduje się w stanie bardzo dobrym. Chodniki przy drogach gminnych znajdują się w Jeżowie i część z nich wymaga prac remontowych. Na terenie gminy nie ma natomiast wytyczonych ścieżek rowerowych.

Na terenie gminy Jeżów nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne oraz bioodpady zebrane z terenu gminy trafiają do instalacji komunalnej w Krzyżanówku, do Eko-Region Sp. z o.o. zakład w Julkowie oraz do ZGO AQUARIUM Sp. z o.o. Pukinin. Prowadzona jest szeroka akcja edukacyjna dotycząca prawidłowego postępowania z odpadami, w szczególności w zakresie segregowania. Łatwo dostępne są pojemniki, do których mieszkańcy mogą wyrzucać przeterminowane leki, zużyte baterie i małe akumulatory. Na terenie gminy nie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Ważny problem związany z odpadami stanowi również obecność na terenie gminy wyrobów.

Gmina Jeżów dysponuje 20 lokalami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasoby gminy. Aż 17 z nich znajduje się w Jeżowie, zaś 3 - w Popieniu. Piętnaście lokali w Jeżowie wybudowano przed II wojną światową, posiadają instalację elektryczną, nie mają natomiast instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody. Dwa lokale w Jeżowie pochodzą z połowy lat 70. XX w. i posiadają centralne ogrzewanie oraz instalację wodno-kanalizacyjną. Lokale w Popieniu istnieją od lat 60. XX w., posiadają instalację elektryczną, brakuje natomiast centralnego ogrzewania i ciepłej wody. Dostępne są też 2 lokale socjalne zlokalizowane w Jeżowie przy ul. Łowickiej 30c, pochodzące również sprzed II wojny światowej².

Analiza SWOT w obszarze przestrzennym

Mocne strony	Słabe strony
• prawie pełne zwodociągowanie gminy, • dostęp do sieci gazowej, • gęsta sieć drogowa, • własne ujęcia wody pitnej, • atrakcyjne ukształtowanie terenu, • stosunkowo czyste środowisko, brak źródeł emisji gazów przemysłowych, • zinwentaryzowane środowisko przyrodnicze - wyznaczone tereny i obiekty prawnie chronione.	• niski stopień skanalizowania gminy, • zły stan części dróg, • niski poziom dostępności do sieci gazowej, • brak dróg rowerowych, • małe zastosowanie odnawialnych źródeł energii, • wysoka emisja pyłów pochodząca z domowych kotłowni, •

² Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Jeżów na lata 2019-2024, s. 1-2.

Szanse	Zagrożenia
• utworzenie ścieżek rowerowych o znaczeniu turystycznym, • ułatwienie dostępu do środków na inwestycje związane z OZE, • współpraca z Lokalną Grupą Działania Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „MROGA”	• ograniczone środki na działania w zakresie infrastruktury, • gwałtowne, nagłe zjawiska pogodowe, • ograniczone środki własne na realizację projektów z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej i budżetu państwa.

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY JEŻÓW

II.1. Plan rozwoju gminy

Efekt prac diagnostycznych stanowi podstawę dla opracowania części programowej strategii, która zawiera kluczowe założenia polityki rozwoju lokalnego gminy Jeżów. Struktura strategii obejmuje następujące elementy:

- cele strategiczne, uwzględniające trzy obszary: społeczny, gospodarczy i przestrzenny,
- kierunki działań planowanych do podjęcia dla osiągnięcia celów strategicznych.

Odniesienie celów strategicznych do trzech obszarów (społeczny, gospodarczy i przestrzenny) wynika wprost z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Aby spełnić jej wymogi, taki układ zastosowano w niniejszym dokumencie. Należy jednak pamiętać, że wszystkie te obszary się wzajemnie przenikają, stąd pewne proponowane w ramach kierunków rozwoju działania zostały powtórzone.

SFERA SPOŁECZNA

Cel strategiczny:

**WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW DZIĘKI DUŻEJ DOSTĘPNOŚCI
USŁUG PUBLICZNYCH**

Kierunki działań:

- podjęcie starań na rzecz utworzenia miejsc opieki dla dzieci do lat 3,
- poprawa warunków nauczania poprzez stosowanie nowoczesnych form nauczania oraz pomocy dydaktycznych, a także modernizację budynków oświatowych,
- podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów oraz rozwój oferty dla najzdolniejszych uczniów,
- rozwój oferty spędzania czasu wolnego młodzieży oraz osób starszych,
- podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez wspieranie służb mundurowych (policja, straż pożarna),
- podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych oraz pracowników jednostek organizacyjnych gminy,
- remont lokali i budynków komunalnych,
- kontynuowanie wsparcia rodzin oraz pomocy żywnościowej dla biedniejszych mieszkańców gminy,
- współpraca z samorządem powiatowym w celu zwiększenia dostępności do zdrowotnych programów profilaktycznych dla mieszkańców gminy,

- rozwój usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- rozwój e-usług publicznych,
- poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej oraz usług publicznych poprzez zwiększenie dostępności architektonicznej i cyfrowej.

SFERA GOSPODARCZA

Cel strategiczny:

**WYSOKI POZIOM ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY PRZY
WYKORZYSTANIU LOKALNYCH WALORÓW**

Kierunki działań:

- aktualizacja i sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- tworzenie atrakcyjnych warunków (np. poprzez aktywną politykę podatkową) do prowadzenia działalności gospodarczej,
- wspieranie rolnictwa poprzez prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej dotyczącej profesjonalnego wsparcia oferowanego przez wyspecjalizowane podmioty,
- promocja rolnictwa ekologicznego,
- rozwój małej infrastruktury turystycznej, zwłaszcza umożliwiającej rozwój turystyki rowerowej,
- wytyczenie na terenie gminy szlaków rowerowych przy współpracy z Lokalną Grupą Działania.

SFERA PRZESTRZENNA

Cel strategiczny:

BEZPIECZNA, ATRAKCYJNA I DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

Kierunki działań:

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy,
- rozwój sieci ścieżek/szlaków rowerowych,
- rozwój małej infrastruktury turystycznej (typu wiaty, kosze na odpady, stacje naprawy rowerów),

- wykorzystanie historii i obiektów historycznych do utworzenia spójnego szlaku turystycznego z gminami ościennymi (nawiązanie do I i II wojny światowej),
- współpraca partnerska gmin zrzeszonych w Lokalnej Grupie Działania w celu stworzenia spójnej oferty turystycznej,
- promocja oraz wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła oraz stosowania odnawialnych źródeł energii,
- szersze stosowanie OZE oraz zmniejszanie energochłonności budynków użyteczności publicznej,
- rozwój terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- rozwój sieci kanalizacyjnej, w tym promocja przydomowych oczyszczalni ścieków,
- dalszy rozwój sieci gazowej,
- podjęcie działań na rzecz stworzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
- likwidacja azbestu na terenie gminy,
- rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- dbałość o tereny zielone, w tym zagospodarowanie przestrzeni publicznych na skwery itp.,
- promocja małej retencji, w tym stosowania powierzchni przepuszczalnych,
- odbudowa rowów i urządzeń melioracyjnych,
- realizacja zielono-niebieskiej infrastruktury,
- edukacja ekologiczna mieszkańców.

Realizacja przedstawionych kierunków działań przełoży się na wygenerowanie szeregu pozytywnych efektów dla społeczności lokalnej oraz funkcjonowania gminy, w szczególności:

- rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności drogowej i kanalizacyjnej
- poprawy bezpieczeństwa publicznego,
- zmniejszenia poziomu zanieczyszczenia powietrza i ograniczenia negatywnych skutków związanych z ocieplaniem klimatu,
- wzrostu atrakcyjności i poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznych,
- rozwoju gospodarczego gminy,
- poprawy warunków funkcjonowania rolnictwa, zwłaszcza zachęcenie do upraw ekologicznych,
- rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej,
- poprawy oferty usług publicznych oraz różnorodnych form wsparcia dla potrzebujących,
- osiągnięcia wysokiego poziomu edukacji i integracji społecznej,
- stworzenia szerokiej oferty spędzania czasu wolnego, dostosowanej do mieszkańców w różnym wieku.

II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym

Nie określa się obszarów strategicznej interwencji w obrębie gminy Jeżów.

II.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym

Na terenie województwa łódzkiego wyróżniono cztery miejskie obszary funkcjonalne, zaś gmina Jeżów należy do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Ośrodka Wojewódzkiego - Łodzi. Dla MOF istotna jest realizacja projektów dotyczących w szczególności rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego (w tym jakości powietrza), wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji. W dużej mierze zostały one uwzględnione w niniejszym dokumencie.

Rys. 1 Miejski Obszar Funkcjonalny Łodzi.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, s. 105.

II.4. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej

Na podstawie analizy uwarunkowań sieci osadniczej gminy Jeżów oraz dynamiki powiązań zewnętrznych, przyjmuje się, że dalszy rozwój gminy będzie wykorzystywał hierarchiczną strukturę

sieci osadniczej opartą o kilka jednostek. Dla centrum i północy gminy najistotniejszy ośrodek to Jeżów, stanowiący dawne miasto lokacyjne. Skoncentrowane są w nim funkcje usługowe, obszary przestrzeni publicznej, funkcje lokalnej aktywności gospodarczej oraz intensywne mieszkalnictwo (jednorodzinne oraz niska zabudowa wielorodzinna). Druga jednostka, południowa, to miejscowość Wola Łokotowa z pobliskimi wsiami (Frydrychów, Lubiska Kolonia, Zamłynie, Mościska, Góra, Jankowice, Taurów, Rewica A, Rewica B, Rewica Kolonia. Dominują tam funkcje rolnicze, rekreacyjne i związane z obsługą turystyki. Dodatkowo w kilku miejscowościach występują ośrodki obsługi mieszkańców na podstawowym poziomie. Trzecia grupa jednostek, położonych w części południowo-zachodniej, skupia się wokół miejscowości Popień. Opiera się ona o dawne majątki ziemskie, w związku z czym występuje tam większe natężenie obiektów dziedzictwa kulturowego. Z racji położenia jednostka ta wykazuje powiązania z przyległymi terenami z gminy Rogów. Dominujące funkcje to intensywne rolnictwo oraz niekolidujące z nim formy aktywności gospodarczej, głównie usług, produkcja energii, przetwórstwo rolno-spożywcze. Jednostka czwarta (północno – zachodnia) koncentruje się wokół Jasienina i wykazuje powiązania z samym Jeżowem oraz – poprzez drogę krajową nr 72, drogę wojewódzką nr 705 oraz linię kolejową także powiązania o większym zasięgu. Ze względu na bliskość Jeżowa tylko w Jasieninie Małym występuje ośrodek obsługi podstawowej mieszkańców o niewielkim znaczeniu. Dominujące funkcje to intensywne rolnictwo, różne formy aktywności gospodarczej (usługi, obsługa transportu) oraz mieszkalnictwo jednorodzinne. Intensywniejsze przekształcenia struktur przestrzenno-funkcjonalnych gminy dopuszcza się w jednostce pierwszej i czwartej, natomiast w pozostały rozwój musi mieć charakter ewolucyjny i silnie uwzględniać ochronę walorów i zasobów przyrodniczych.

Rys. 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Jeżów.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

LEGENDA

sieć osadnicza i polityka przestrzenna

na terenie całej gminy zidentyfikowano w PZPWŁ problem braku ładu przestrzennego w zakresie przeszacowanej chłonności planowanych terenów mieszkaniowych w kontekście procesów demograficznych

granica gminy

Łódzki Obszar Metropolitalny/MOF Łodzi

ośrodek gminny/od 2023 roku ze statusem miasta¹

pozostałe miejscowości

pokrycie i użytkowanie terenu

sady i plantacje

wody powierzchniowe

tereny leśne

zasięg gleb najwyższych klas I-IV (wskazany w PZPWŁ)

grunty rolne

cieki wodne

inne istotne uwarunkowania wynikające z PZPWŁ

strefa wykluczenia z obsługi publicznym transportem zbiorowym (wskazana w PZPWŁ)

wzmocnienie ochrony obszarowej cennych form krajobrazu kulturowego (kierunek rozwoju wyznaczony w PZPWŁ)

rozbudowa Łódzkiej Akademickiej Sieci LODMAN (wskazana w PZPWŁ)

miejscowość związana z filmem na szlaku Filmowe Łódzkie (wskazana w PZPWŁ)

miejscowość z zabytkami reprezentatywnymi (wskazana w PZPWŁ)

budowa dystrybucyjnej sieci gazowej w strefie potencjalnych możliwości jej rozwoju (kierunek rozwoju wyznaczony w PZPWŁ)

infrastruktura transportowa

infrastruktura drogowa

droga krajowa

droga wojewódzka

droga powiatowa

droga gminna

linia kolei wąskotorowej

ochrona środowiska

obszary chronionego krajobrazu

rezerваты przyrody

obszary zagrożenia powodzią Q0,2% (raz na 500 lat)

obszary strategiczne

złoża kopalin

tereny górnicze

plany inwestycyjne wynikające z dokumentów gminnych oraz wyższego rzędu

budowa gazociągu wysokiego ciśnienia MOP 6,3 MPa DN 500 relacji Łyszkowice-Łódź

planowane zbiorniki wodne o powierzchni do 5 ha (na podstawie SUIKZP)

¹ określone w projekcie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (od roku 2023)
PZPWŁ - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego

Źródło: opracowanie własne.

W obrębie gminy wyodrębniono następujące jednolite części wód powierzchniowych oraz podziemnych:

Tab. 1 Jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Jeżów.

Jednolite części wód powierzchniowych	Status	Stan	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
JCWP				
RW200017254689 Czarna	nat	zły	dobry stan ekologiczny i chemiczny	zagrożona
RW2000172725879 Skierniewka od źródeł do dopł. spod Dębowej Góry				
RW2000172726199 Rawka od źródeł do Krzemionki bez Krzemionki	nat	zły	słaby potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
JCWPd				
Jednolite części wód podziemnych	Ogólna ocena stanu	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
GW200063	dobry	dobry stan chemiczny i ilościowy		niezagrożona
GW200084	dobry	dobry stan chemiczny i ilościowy		niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Jednolite części wód powierzchniowych ³	Status	Stan	Cel środowiskowy
JCWP			
RW200010254689 Czarna Bielina	nat	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego lub dobry
RW2000102725879 Łupia - Skierniewka do Dopływu spod Dębowej Góry	nat	słaby stan ekologiczny, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny
RW2000102726199 Rawka do Krzemionki	nat	umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny

³ W tabeli nie uwzględniono jcwp i jcwpd, które nie zostały wymienione w II aktualizacji.

JCWPd			
Jednolite części wód podziemnych	Ogólna ocena stanu	Stan	Cel środowiskowy
GW200063	dobry	dobry stan chemiczny i ilościowy	dobry stan chemiczny i ilościowy
GW200084	dobry	dobry stan chemiczny i ilościowy	dobry stan chemiczny i ilościowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie II Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

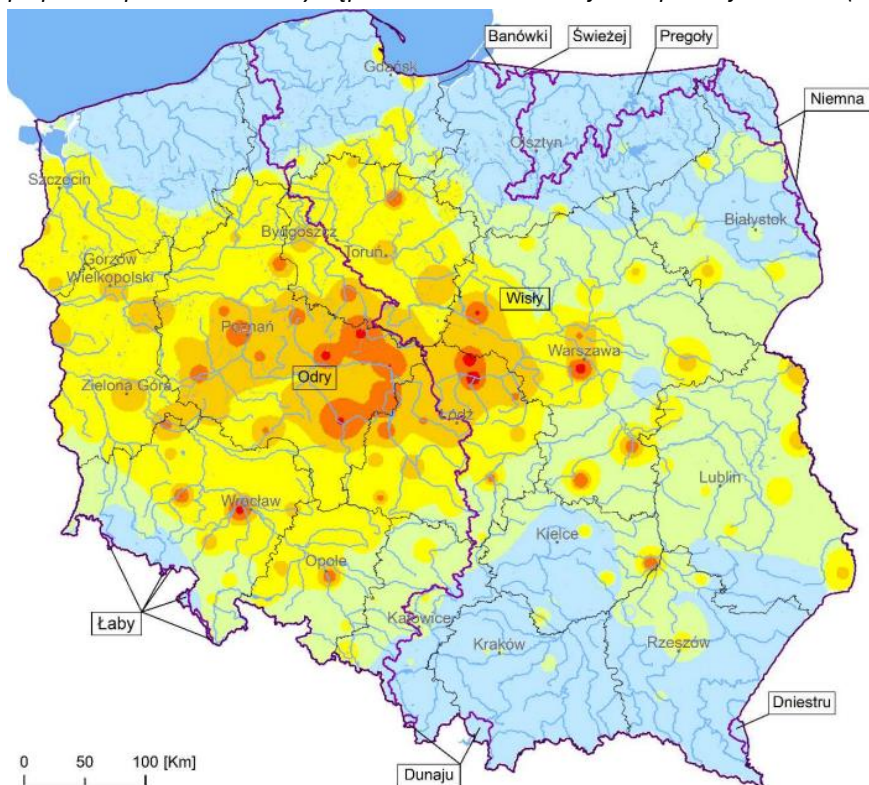
W II Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przewidziano szereg działań dla jednolitych części wód znajdujących się na terenie gminy Jeżów:

- wszystkie jcwp: działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie;
- Czarna Bielina: kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność; weryfikacja i aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do jcwp;
- Łupia - Skierniewka do Dopływu spod Dębowej Góry: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Rawka do Krzemionki: dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych; rozbudowa sieci monitoringu przepływu w rzekach zagrożonych znaczącym zmniejszeniem przepływów;
- GW200063, GW200084: ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP.

Plan utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie przewiduje szereg działań dla ww. jednolitych części wód powierzchniowych. W przypadku Czarnej są to działania polegające na cyklicznym (co 2 lata) usuwaniu krzaków, usuwaniu zatorów - według potrzeb oraz bieżącym usuwaniu zatorów. Działania te mają na celu w szczególności: ochronę przed powodzią, zapewnienie swobodnego spływu wód i lodów, poprawnego funkcjonowania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych oraz właściwego stanu technicznego i funkcjonalnego urządzeń wodnych. Dla Skierniewki przewidziano działania ukierunkowane na zapewnienie swobodnego spływu wód i lodów, poprawnego funkcjonowania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, właściwego stanu technicznego i funkcjonalnego urządzeń wodnych oraz ochrony przed powodzią, tj. cykliczne bądź według potrzeb usuwanie zakrzaczeń i drzew, odmulanie dna, usuwanie zatorów i namułu, bieżą konserwacja stopni wodnych bądź remont budowli. W przypadku jcwp Rawka przewidziano konieczność wycinki krzaków i drzew, usuwania zatorów oraz bieżącego utrzymania bystrotok.

W Planie przeciwdziałania skutkom suszy, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r., wskazano, że najwyższe zagrożenie wystąpienia suszy atmosferycznej występuje w Polsce środkowej, zwłaszcza w obrębie województw: wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego i mazowieckiego. Zwiększone zagrożenie związane z wystąpieniem silnych susz atmosferycznych występuje w Polsce centralnej i zachodniej. Obszary bardzo i silnie zagrożone wystąpieniem suszy atmosferycznej występują przede wszystkim na największych obszarach dorzeczy, czyli Wisły (a więc dotyczy to także gminy Jeżów) i Odry. Takie sytuacje są obserwowane z prawdopodobieństwem przynajmniej raz na 5 lat na obszarze 22,1% powierzchni obszaru dorzecza Wisły. Na obszarze dorzecza Wisły najbardziej niekorzystne warunki, z przewagą niedoboru opadów nad parowaniem, występują na granicy środkowego i dolnego jej biegu.

Rys. 3 Mapa prawdopodobieństwa wystąpienia wartości rocznej KBW poniżej -150 mm (1987-2018).

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy, s. 25.

Obszar gminy Jeżów zalicza się do terenów umiarkowanie bądź silnie zagrożonych występowaniem suszy rolniczej. Jako umiarkowane lub silne określono zagrożenie wystąpieniem suszy hydrologicznej oraz jako słabe (dla jcwpd 63) lub umiarkowane (jcwpd 84) - zagrożenie suszą hydrogeologiczną. Plan nie przewiduje żadnych konkretnych inwestycji związanych z przeciwdziałaniem suszy na terenie gminy Jeżów, natomiast generalnie dla jednostek samorządu terytorialnego wskazuje następujący katalog zmierzających do tego działań:

- wdrożenie metod technicznych i nietechnicznych spowalniających odpływ wód z terenów rolniczych,
- opracowanie analizy potrzeb i możliwości zwiększenia retencji na gruntach leśnych oraz przyjęcie do realizacji wskazanych w analizie możliwych rozwiązań,
- zintegrowane zarządzanie wodami opadowymi w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia,
- budowa obiektów hydrotechnicznych, a tym samym umożliwienie kontroli obiegu wody za pomocą sztucznych zbiorników wodnych lub ziemnych stawów wyłącznie na obszarach, na których nie jest możliwe zastosowanie działań korzystniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska,
- uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego szczebla gminnego,

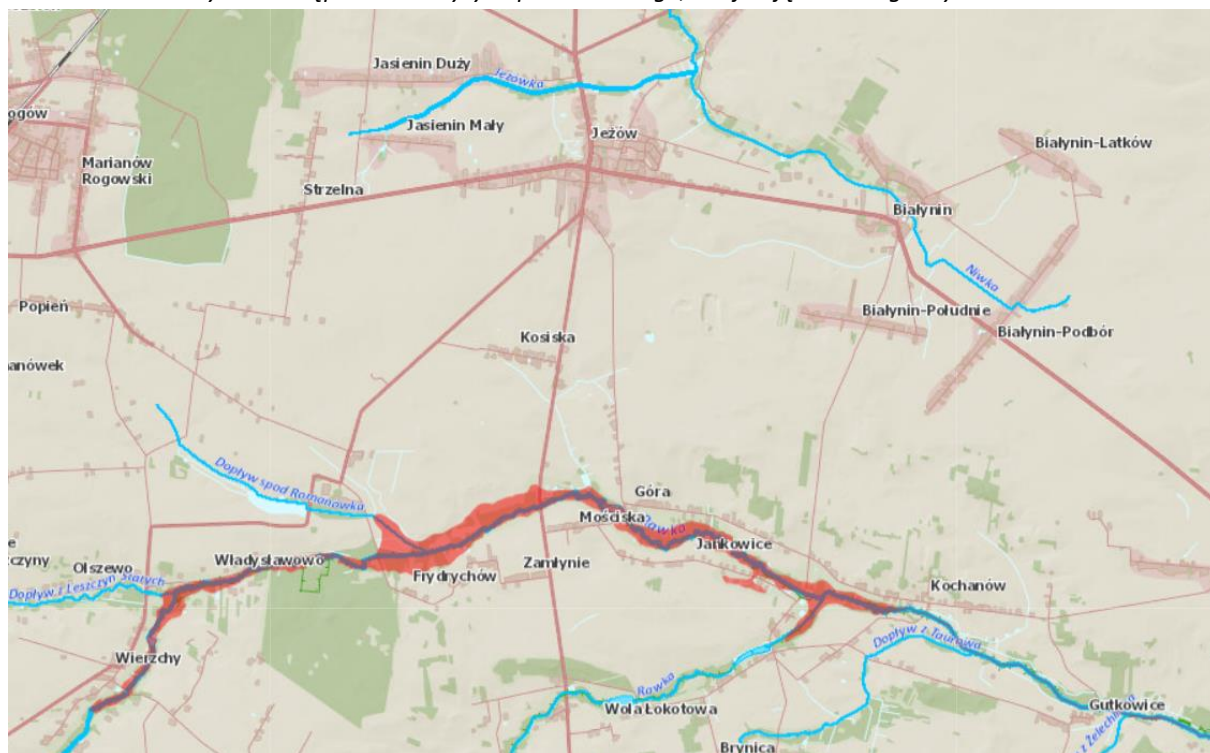
- tworzenie wraz z wymaganą infrastrukturą alternatywnych ujęć wód lub ich modernizacja na cele zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, z wykorzystaniem wód podziemnych,
- stworzenie procedur w zakresie zapewnienia zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w przypadku, gdy dotrzymanie ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne nie jest możliwe lub doznaje ograniczeń w związku z występowaniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego oraz mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego wskazują na możliwość wystąpienia powodzi wzdłuż Rawki. W związku z tym część obszaru gminy Jeżów znajduje się:

- a. na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt. 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- b. na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt. 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- c. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),
- d. na obszarze, na którym występuje zagrożenie całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią o $p=10\%$ i $p=1\%$ obowiązuje zakaz zagospodarowania. Tereny te należy zachować w niezmienionym kształcie i zagospodarowaniu, nie należy wprowadzać nowej zabudowy. Ponadto należy podkreślić, że każda nowa inwestycja na terenie zagrożonym powodzią może powodować zmianę przepływu i popiętrzenie wód powodziowych oraz zmniejszenie retencji wodnej. Jednocześnie zakazuje się na nich m.in. gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji mogących zanieczyścić wody. Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w razie wystąpienia powodzi, właściwy dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich, zgodnie z art. 77 ust. 3 Prawa wodnego, może - w drodze decyzji - zwolnić od wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Rys. 4 Wstępna ocena ryzyka powodziowego, obejmująca teren gminy Jeżów.

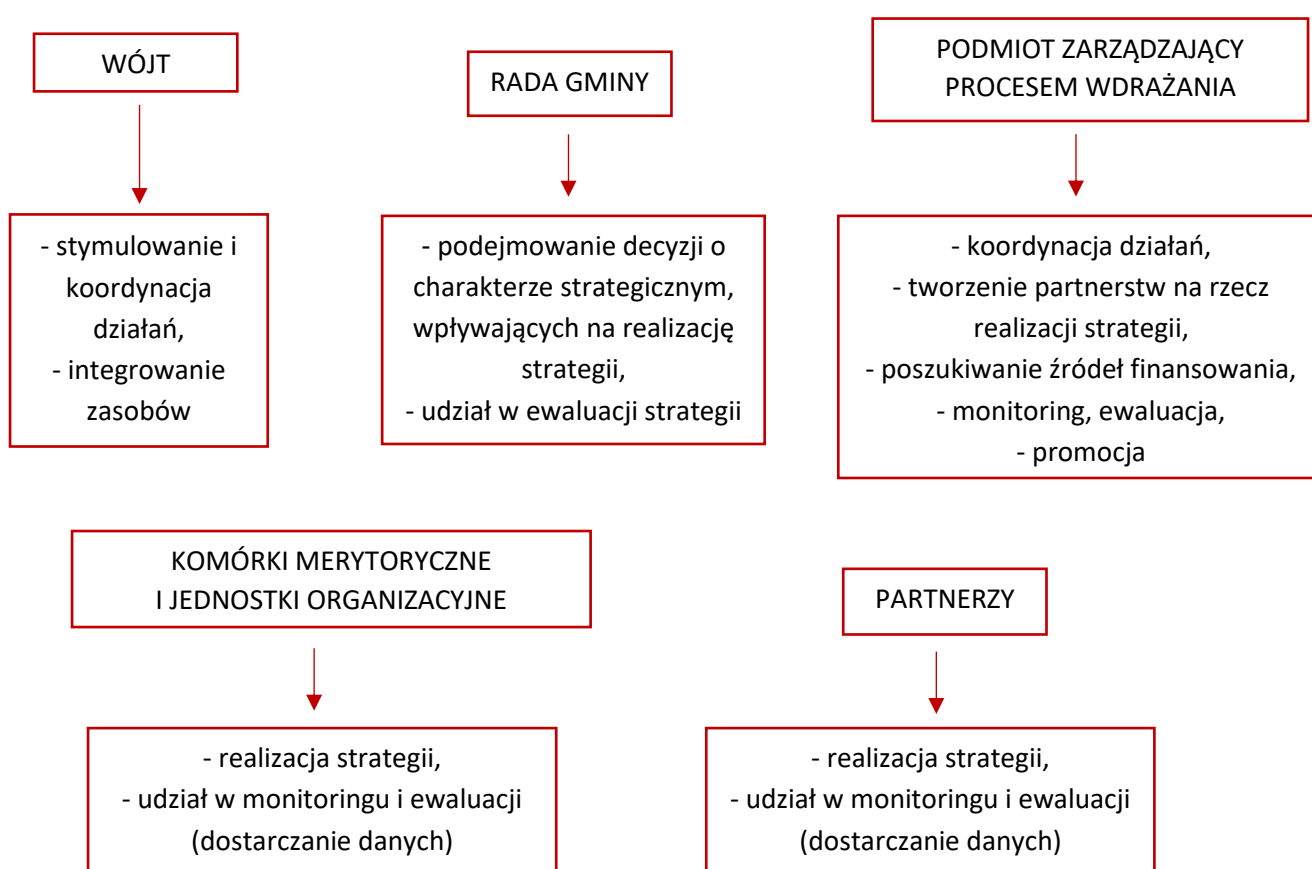
Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpWORP [dostęp: 30.06.2022 r.].

IV. WDRAŻANIE STRATEGII

IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii

Strategia rozwoju gminy to dokument, który wyznacza najważniejsze cele oraz służące ich osiągnięciu kierunki działań. Choć przede wszystkim za realizację odpowiada gmina oraz jej jednostki organizacyjne, to istotne jest dążenie do włączenia w ten proces także innych podmiotów. Należy tu jednak uwzględnić, że gmina nie ma możliwości wywierania nacisku na podmioty niezależne i dużo zależeć będzie od ich chęci zaangażowania się.

Rys. 5 System zarządzania wdrażaniem strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Strategia rozwoju gminy. Podręcznik praktyczny*, s. 99.

Realizacja Strategii opierać się będzie na następujących zasadach:

- partycypacja i partnerstwo,
- otwartość,
- aktywność,
- transparentność,
- elastyczność,
- efektywność,

- konsekwencja.

Podmiotem koordynującym wdrażanie zapisów Strategii będzie Wójt Gminy Jeżów przy wsparciu przede wszystkim Referatu Rozwoju Gospodarczego i Funduszy Strukturalnych. Wdrażanie realizowane będzie przez komórki merytoryczne Urzędu Gminy, gminne jednostki organizacyjne oraz inne podmioty prowadzące działalność na terenie gminy.

Wdrożeniu Strategii służyć będą dokumenty wykonawcze, których przygotowanie przez jednostki samorządu terytorialnego już teraz regulują różne akty prawne (fakultatywne i obligatoryjne). Poniższa tabela przedstawia zestawienie różnych dokumentów, które mogą wpływać na realizację poszczególnych celów Strategii. Nie jest to jednak katalog zamknięty, co oznacza, że gmina może tworzyć inne niż wymienione dokumenty programowe w celu rozwiązywania poszczególnych problemów. Ponadto ze względu na dłuższy okres obowiązywania niniejszej Strategii niż zakres czasowy wymienionych w tabeli dokumentów oraz fakt, iż część z nich przygotowana jest na rok, usunięto z ich tytułów daty.

Tab. 2 Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Gminy Jeżów.

Cel strategiczny	Dokumenty wykonawcze
WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW DZIĘKI DUŻEJ DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	• Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego • Wieloletnia Prognoza Finansowa • Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii • Program współpracy gminy Jeżów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeżów
WYSOKI POZIOM ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY PRZY WYKORZYSTANIU LOKALNYCH WALORÓW	• Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
BEZPIECZNA, ATRAKCYJNA I DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA	• Plan Gospodarki Niskoemisyjnej • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego • Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Jeżów • Wieloletnia Prognoza Finansowa

Źródło: opracowanie własne.

Niniejsza Strategia podlegać będzie aktualizacji zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, tj. jeżeli wymagać tego będzie sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy będzie to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. W takiej sytuacji przygotowany projekt Strategii uwzględniający te zmiany podlega konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Łódzkiego, a następnie podlega przyjęciu przez Radę Gminy.

Efektywnemu wdrażaniu Strategii służą procedury monitorowania i ewaluacji. Za dokonywanie procesów kontroli realizacji dokumentu odpowiadać będzie również Referat Rozwoju Gospodarczego i Funduszy Strukturalnych.

Monitoring prowadzony będzie w cyklu rocznym, bowiem jego celem jest zapewnienie ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii. Pozwoli na zidentyfikowanie zagrożeń w ramach realizacji poszczególnych kierunków działań i podjęcie odpowiednich środków zaradczych. Monitoring będzie się opierał na analizie, jakie konkretne projekty były wdrażane w ramach poszczególnych kierunków działania i w jakim stopniu zostały zrealizowane (zakres rzeczowy i finansowy). Dane niezbędne do realizacji monitoringu będą dostarczały komórki merytoryczne i jednostki organizacyjne gminy, ewentualnie - w sytuacji współpracy z innymi podmiotami (gospodarczymi, społecznymi, itp.) - podmioty zewnętrzne. Wnioski powinny zostać uwzględnione w Raporcie o stanie gminy, przygotowywanym corocznie w celu uzyskania przez Wójta wotum zaufania.

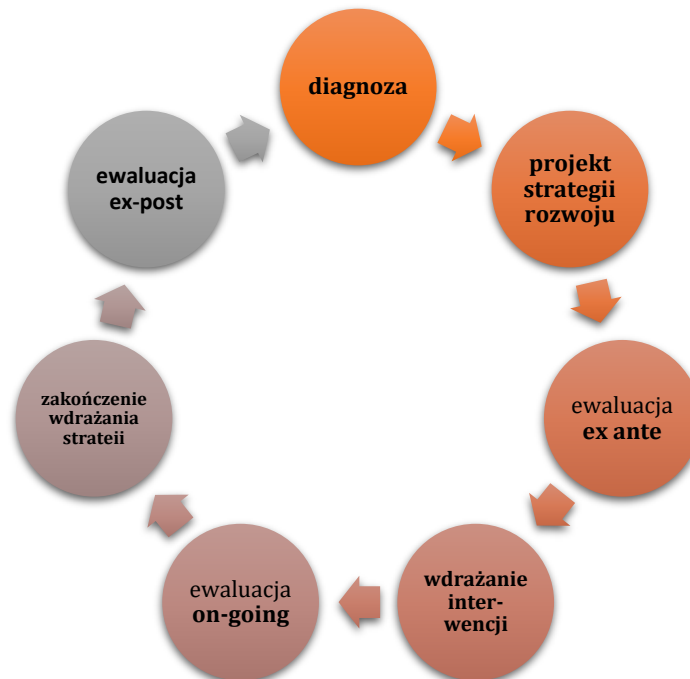
Proces ewaluacji prowadzony będzie w dwóch „punktach” obowiązywania Strategii. Samo jej uchwalenie zostało poprzedzone ewaluacją ex-ante, zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, służącą ocenie planowanej interwencji. Wyniki tego rodzaju ewaluacji mogą poprawić jakość planowanej do wdrożenia interwencji. Pozwalają ocenić trafność, przewidywaną skuteczność oraz efektywność realizacji strategii. Natomiast po przyjęciu przez Radę Gminy Strategii Rozwoju, prowadzone mogą być ewaluacje on-going oraz ex-post. Ewaluacja on-going służy usprawnieniu procesu wdrażania dokumentu, pozyskiwaniu informacji pozwalających na rozwiązywanie problemów (niedających się zidentyfikować tylko na poziomie monitoringu) oraz stanowi podstawę do wprowadzenia ewentualnych zmian zapisów Strategii. Opiera się na ocenie warunków zewnętrznych wdrażania Strategii (np. zmian przepisów prawa), systemu zarządzania i wdrażania Strategii, porównania celów z wynikami Strategii. Ewaluacja ex-post ocenia realne efekty wprowadzonych interwencji w oparciu o kryteria: skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości. Pozwala ona ustalić, czy założone cele zostały osiągnięte, w jakim stopniu oraz czy proces ich realizacji był efektywny. Uzyskane wyniki mogą posłużyć do usprawnienia planowanych działań. Podstawę do ewaluacji stanowić będą analizy jakościowe, desk research, odnoszące się do wskaźników uwzględnianych na etapie opracowania diagnozy.

Ewaluacja on-going zostanie dla niniejszego dokumentu przeprowadzona w 2026 r., co pozwoli ocenić skuteczność działań podejmowanych przez „połowę” okresu obowiązywania Strategii. Jej efektem może być proces aktualizacji dokumentu, polegający w szczególności na zmianie/dodaniu/usunięciu kierunków działań. Natomiast ewaluacja ex-post przeprowadzona zostanie w 2031 r., za cały okres obowiązywania Strategii. W przypadku obu opracowań podstawę stanowić będzie analiza danych zastanych (głównie statystycznych), jednak nie wyklucza się wykonywania analiz o charakterze jakościowym (np. wywiady pogłębione, ankiety). Do ich realizacji wykorzystane zostaną wskaźniki uwzględnione na etapie opracowania diagnozy strategicznej gminy, tj.:

- zmiana liczby mieszkańców gminy,
- udział ekonomicznych grup ludności w ogóle mieszkańców,
- poziom bezrobocia,
- liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców,
- zmiana liczby gospodarstw rolnych oraz udział gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach powierzchni,
- poziom przestępczości i wykrywalności przestępstw,
- zmiana liczby osób korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem powodów korzystania,
- średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty,
- poziom czytelnictwa w gminie,
- wydatki na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe,
- korzystający z instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie (%),
- udział dróg gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg.

Raporty z przeprowadzonych ewaluacji będą przygotowywane do końca trzeciego kwartału następującego po roku kończącym okres ewaluowany. Każdy raport będzie przedstawiany radnym i osobom zainteresowanym na najbliższej sesji Rady Gminy do zapoznania (tak jak dzieje się to z rocznymi sprawozdaniami np. z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej).

Rys. 6 Model wdrażania interwencji publicznych w postaci strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne.

IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii

Oszacowanie środków finansowych niezbędnych do realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy jest bardzo trudne. Poza pewnymi ogólnymi założeniami najbardziej niezbędnych działań, powinno się uwzględnić zapisy dokumentów wykonawczych. Uwzględniając tylko zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej do 2025 r. szacunkowy koszt realizacji polityk publicznych to 172 884 586,26 zł, w tym w poszczególnych latach:

- 24 970 454,69 zł - 2022 r.,
- 22 095 473,00 zł w 2023 r.,
- 14 736 926,57 zł w 2024 r.,
- 14 886 396,00 zł w 2025 r.,
- 15 252 565,00 zł w 2026 r.,
- 15 553 154,00 zł w 2027 r.,
- 15 763 757,00 zł w 2028 r.,
- 15 877 900,00 zł w 2029 r.,
- 16 616 017,00 zł w 2030 r.,
- 17 131 943,00 zł w 2031 r.

Samodzielne sfinansowanie przez gminę tak kosztownych inwestycji nie jest możliwe. Tym bardziej, że poza realizacją projektów infrastrukturalnych, gmina kładzie i planuje nadal kłaść duży

nacisk na projekty socjalne i społeczne, o charakterze „miękkim”, co również wymaga kolejnych nakładów finansowych. Dla prowadzenia skutecznej i efektywnej interwencji publicznej będą wykorzystywane wszystkie dostępne środki finansowe, pochodzące m.in. z następujących źródeł:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych.

Spis tabel

Tab. 1 Jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Jeżów.	18
Tab. 2 Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Gminy Jeżów.....	25

Spis rysunków

Rys. 1 Miejski Obszar Funkcjonalny Łodzi.	15
Rys. 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Jeżów.....	17
Rys. 3 Mapa prawdopodobieństwa wystąpienia wartości rocznej KBW poniżej -150 mm (1987-2018).	21
Rys. 4 Wstępna ocena ryzyka powodziowego, obejmująca teren gminy Jeżów.....	23
Rys. 5 System zarządzania wdrażaniem strategii rozwoju gminy.....	24
Rys. 6 Model wdrażania interwencji publicznych w postaci strategii rozwoju gminy.	28